

УДК 323.2

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v049.2024.37>

Г. Р. Матухно

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3677-369X>

аспірант

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

ДЕРЖАВНІ ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ЯК ЧИННИК СПРИЯННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ МОЛОДІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Як і будь-яка держава, що перебуває у стані демократичного транзиту, Україна зіштовхується з проблемами розбудови громадянського суспільства, яке водночас існує у рамках країни, але функціонує поза безпосереднім контролем державної влади. Необхідною умовою цього є участь молоді у публічній політиці на всіх рівнях та в усіх сферах суспільного життя. Проте ми виходимо з наявних у політичній науці міркувань щодо особливого місця держави у політичній системі, адже держава структурує життя суспільства, створюючи норми та контролюючи їх виконання.

Говорячи про політичну участь молоді у вітчизняній публічній політиці, необхідно підкреслити, що державні політичні інститути мають монополію не тільки на нормотворчість, але й на формування бюджетних видатків, які суттєво впливають на молодіжну політику в умовах сучасності. У контексті сучасних реалій в Україні, необхідно зазначити, що на вітчизняних теренах роль держави у молодіжній політиці досі є надзвичайно високою. Відповідно, актуальності набуває питання дослідження особливостей впливу державних політичних інститутів на забезпечення публічної політичної участі молоді. Саме тому у цій статті ми спробуємо окреслити роль основних державних інститутів у сприянні участі української молоді у публічній політиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи специфіку тематичного напрямку нашого дослідження, очевидно є концентрація наукових розвідок саме в українському сегменті політологічного дискурсу. Так, цій проблемі приділяють увагу, зокрема, Р. Атаманюк [1], який досліджує молодіжне безробіття, та С. Комаринець і С. Машталір [2], які пропонують аналіз стану та перспектив розвитку молодіжної політики в Україні. Водночас зарубіжний досвід формування нормативно-правової бази щодо молодіжної політики досліджує М. Кербаль [3]. Зі свого боку, особливості взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у формуванні й реалізації молодіжної політики досліджуються у дисертаційному дослідженні І. Артеменко

[4]. Принципи та форми такої взаємодії розглядають В. Панасюк [5] та Т. Стукан [6]. Своєю чергою, механізми та інструменти залучення молоді до процесу ухвалення рішень аналізуються Т. Лушагіною та А. Соловйовою [7]. Окремі аспекти ролі держави у забезпеченні участі молоді в політиці також можна знайти у працях М. Головатого [8], С. Гринчишина [9], В. Овчарової [10] та інших вчених. Слід окремо відзначити, що актуальні дані щодо діяльності державних інституцій містяться й у нормативно-правових актах та новинних інтернет-ресурсах, з огляду на що вони також використовуються в нашому дослідженні.

Формулювання мети статті. Дослідити місце і роль державних політичних інститутів як чинника сприяння участі української молоді в публічній політиці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ведучи мову про політичну систему країни, ми, логічним чином, говоримо про інститути та зв'язки між ними. Плюралізм політичних систем у сучасному світі надає нам чимало емпіричного матеріалу, але серед основних державних політичних інститутів майже будь-якої країни чільне місце посідають парламент, інститут президентства, уряд, міністерства тощо. Не винятком є і Україна: з позиції державного сектору участь держави у процесах розробки і реалізації молодіжної політики забезпечують, передусім, Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, профільні міністерства, місцеві державні адміністрації тощо. Відтак, спробуємо розглянути ці інститути в контексті їх сприяння забезпеченню політичної участі молоді.

Верховна Рада України свого часу прийняла низку нормативно-правових актів, серед яких Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», Закон України «Про основні засади молодіжної політики», Закон України «Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху» тощо. Необхідність цієї нормативно-правової бази зумовлена потребами у всебічному розвитку молодіжної політики та забезпеченні правових гарантій участі молоді в політиці.

На думку С. Комаринець та С. Машталір, нормативно-правова база формування та розвитку

молодіжної політики в Україні активно вдосконалюється, але водночас нині практично відсутній порядок і механізми її впровадження. На місцевому рівні видатки на фінансування молодіжної політики займають чи не найменшу частку бюджету, а інновації у цій сфері залишаються на низькому рівні [2, с. 108].

Разом з тим, окрім законотворчої діяльності, у різні часи український парламент з різною інтенсивністю опікувався питаннями здійснення фактичної просвітницької діяльності серед молоді. Так, у 2019-му році було створено Освітній центр Верховної Ради України, основним завданням якого є підвищення обізнаності громадян про діяльність парламенту та довіри до нього, а також запровадження інтерактивної програми візитів для школярів та студентів до Верховної Ради України. Цей центр проводить наступні заходи:

- інтерактивні уроки-зустрічі з народними депутатами України щодо роботи парламенту;
- тематичні (у тому числі виїзні) уроки в різних регіонах України;
- уроки моделювання засідання парламентських комітетів [11].

Серед іншого, у структурі різних програм, парламент час від часу організовує проведення стажувань молоді в Апараті Верховної Ради України та підпорядкованих йому структур. Можливості для проходження таких стажувань є відкритими для молодих громадян України, які не перебувають на посадах державної служби і не працюють в органах місцевого самоврядування. Як правило, учасників залучають до законопроектної роботи, здійснення аналітичних досліджень та підготовки інформаційно-довідкових матеріалів, допомоги в організації проведення комітетських і парламентських слухань, круглих столів та інших фахових заходів [12; 13].

Ми вважаємо, що не останнім аспектом функціонування парламенту в контексті молодіжної політики є й оновлення депутатського корпусу. Особливо показовим є IX скликання Верховної Ради України (з 2019 р.), яке є наймолодшим за середнім віком депутатів [14]. Це означає, що до парламенту пройшла велика кількість представників молоді, які раніше не мали політичного досвіду, відтак, відбулася соціалізація певної кількості молодих людей. Ми можемо вважати це прикладом соціальної мобільності у контексті можливостей Верховної Ради щодо надання молоді можливості участі в політичному житті.

Іншим політичним інститутом, який має суттєвий вплив на публічну політичну участь молоді, є інститут президентства. Так, Президент України видає укази і розпорядження, які стосуються, серед іншого, і молодіжної політики. Наприклад, серед найбільш актуальних апдейтів, можна згадати Указ Президента України № 14/2022, який

затвердив положення про Раду з молодіжних питань [15]. Іншим указом була затверджена Національна молодіжна стратегія до 2030 року [16].

Увага глави держави до молодіжної політики є традиційною для України. Так, у 2008 р. В. Ющенко підписав Указ № 279/2008 «Про заходи щодо сприяння розвитку пластового (скаутського) руху в Україні», який окреслив завдання вжити заходів щодо залучення в установленому порядку скаутських організацій України до розроблення та реалізації спільних із центральними органами виконавчої влади проєктів, пов'язаних із роботою з дітьми [17]. На нашу думку, цей указ був логічним кроком щодо відновлення історичної пам'яті та збереження державотворчих та демократичних традицій на українських теренах.

У липні 2008 р. третім Президентом України було підписано Указ № 616/2008 «Про проведення у 2009 році в Україні Року молоді». Указ передбачав, серед іншого, активізацію роботи із залучення молоді, у тому числі молодих людей з особливими потребами, до участі у суспільному житті. Окрім того, проголошувалася підтримка діяльності дитячих та молодіжних громадських організацій. Увагу приділяли також соціальній адаптації, зайнятості та розвитку підприємницької діяльності молодих людей, вдосконаленню їх професійної орієнтації відповідно до потреб сучасного ринку праці [18].

У 2018 р. П. Порошенко заснував Фонд з підтримки освітніх та наукових програм для молоді. У цьому контексті президент відзначив необхідність виховання молодих учених, які мають, у тому числі, і західний досвід, упевненість у собі і будуть спроможні на рівних дискутувати з академіками. Згідно з баченням П. Порошенка, слід надавати грантову підтримку, спрямовуючи кошти на те, щоб здібна молодь могла вирушити за кордон, отримати освіту, досвід, повернутися і розвивати вітчизняну науку. І ця робота повинна мати практичний зв'язок із застосуванням у практичних сферах [19].

Проєкт державного бюджету на 2019 р. передбачав виділення 1 млрд гривень на спеціальний «Фонд Президента України», з якого фінансувалися освітні та наукові програми для молодих людей [20]. Сьогодні значну роль у забезпеченні неперервності молодіжної політики в умовах повномасштабного вторгнення відіграє Офіс Президента України, силами якого у травні 2023 р. було організовано презентацію проєктів, спрямованих на поліпшення основних сфер молодіжної політики. Слід відзначити наявність серед них і проєктів, спрямованих на залучення внутрішньо переміщених молодих людей до процесів ухвалення рішень [21]. Чинний Президент України В. Зеленський регулярно підкреслює виняткову роль молоді в розбудові демократич-

ної держави. При цьому позиція глави держави ґрунтується, в тому числі, на визнанні того, що нинішня молодь істотно відрізняється від попередніх поколінь (сучасна молодь – це покоління Y та Z). У листопаді 2020 р. президент запропонував молоді взяти участь у масштабному всеукраїнському флешмобі UkraineNOW та розповісти про свої почуття до України у відео-форматі [22]. Вже під час повномасштабного вторгнення, у 2023 р., В. Зеленський підписав прийнятий Верховною Радою України закон про зниження призовного віку з 27 до 25 років. Цей крок багато в чому був непопулярним, адже суспільство дуже болюче реагує на участь наймолодших представників народу у війні. Пояснюючи це рішення, глава держави відзначив, що молоде покоління краще та набагато швидше орієнтується в технологіях [23]. На нашу думку, цілком можна інтерпретувати цю тезу В. Зеленського як нагадування молодим громадянам не лише про їх права, але й про конституційні обов'язки.

Вищим органом у системі органів виконавчої влади є Кабінет Міністрів України. Не секрет, що він здійснює виконавчу владу як безпосередньо, так і через міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Проаналізувавши повноваження міністерств, ми можемо стверджувати, що молодіжна політика не сконцентрована стовідсотково у якомусь із них. Натомість кожне профільне відомство в міру своїх повноважень та завдань займається у тому числі питаннями української молоді. Наприклад, діяльність Міністерства освіти і науки України спрямована переважно на молодь, адже не тільки шкільний вік, але й студентський в українських реаліях переважно припадає на молоді роки.

Постанова Кабінету Міністрів України № 882, прийнята у 2004 р. і чинна дотепер, хоч і з численними змінами, визначила порядок стипендіального забезпечення здобувачів освіти [24]. Але до її розробки долучилося також Міністерство фінансів та інші органи виконавчої влади. У чинній редакції цей документ передбачає створення у закладах вищої освіти стипендіальних комісій, до складу яких входять представники органів студентського самоврядування і первинних профспілкових організацій здобувачів освіти. Участь студентів у політиці заохочується, зокрема, іменними винагородами, наприклад, Премією Кабінету Міністрів України за особливі досягнення молоді у розбудові України.

Серед інших органів виконавчої влади, які приділяють увагу розвитку молодіжної політики, можна назвати низку міністерств: оборони, соціальної політики, фінансів, економіки, охорони здоров'я тощо. Втім, центральне місце, очевидно, посідає Міністерство молоді та спорту України. Цей орган був уперше створений у 1991 р., але

після цього пережив численні реорганізації, у тому числі об'єднання з Міністерством освіти і науки України. У сучасному вигляді воно існує з березня 2020 р. Серед напрямів, у яких даний центральний орган виконавчої влади реалізує молодіжну політику, варто виділити працевлаштування молоді. Слід зазначити, що молодь традиційно вважається однією з найбільш вразливих категорій населення через менший рівень професіоналізму та схильність до вигорання через відчуження від праці. Традиційно в багатьох країнах світу (навіть розвинених) рівень безробіття молоді є вищим, ніж серед інших вікових категорій населення, а під час криз це особливо помітно. Дана ситуація зумовлена як зниженням загальної кількості пропозицій на ринку праці, так і небажанням представників бізнесу наймати молодь, віддаючи перевагу більш досвідченим фахівцям [1].

Виходячи з вищевикладеного, Міністерство молоді та спорту має приділяти значну увагу молодіжному працевлаштуванню та підготовці молодих людей до започаткування власної справи. Так, у травні 2024 р. було проведено форум «Молодь – основа людського капіталу та відновлення України», який став важливою частиною підготовки до Міжнародної конференції з питань відновлення України (URC 2024). Значну увагу в рамках заходу було приділено можливостям співпраці з бізнесом у контексті вдосконалення і реалізації вітчизняної молодіжної політики, створенні нових можливостей для працевлаштування молодих людей та підтримці молодіжних ініціатив [25].

У липні 2024 р. у Львові пройшло навчання для представників молодіжних центрів та молодіжних просторів у рамках проекту «СТАРТУЙ: соціальне підприємництво в молодіжному центрі». Учасники даного заходу обговорили особливості та успішні приклади соціального підприємництва, реалізовані в Україні, дослідили його вплив на українську молодь, розробили плани для втілення в життя власних проєктів. Окрім того, вони ознайомились із сучасними маркетинговими способами вивчення цільової аудиторії, ринку праці та конкурентного середовища, взяли участь у практичних заняттях із розробки бізнес-моделей [26].

Учені, політичні діячі та громадські активісти постійно наголошують на необхідності вивчення зарубіжного (передусім європейського) досвіду молодіжної політики. Особливо важливим, на нашу думку, є досвід інших постсоціалістичних та пострадянських країн, які успішно побудували ефективні соціальні моделі залучення молоді до трудової діяльності та економічного життя в цілому. Однією з таких країн є Литовська Республіка, у якій створено комфортні умови для молодіжного бізнесу та роботи. У ході робочого візиту до Вільнюса заступника Міністра молоді та спорту

України А. Чеснокова у березні 2024 р. було обговорено реалізацію у вітчизняних умовах ініціативи щодо провадження «Молодіжної гарантії» на базі литовського досвіду [27].

На нашу думку, політика працевлаштування молоді має «зони росту», тобто сфери, які потребують особливої уваги. Так, не є секретом, що значна кількість молодих людей працюють без оформлення трудових відносин, порушуючи при цьому законодавство і сприяючи розвитку тіньової економіки. При цьому неправовою є також позиція підприємців, які частіше за все ініціюють такий формат трудових відносин. Очевидно, що цією проблемою мають займатися й інші органи виконавчої влади, у тому числі Міністерство внутрішніх справ України та Державна податкова служба України. Водночас у даному контексті, на нашу думку, Міністерство молоді та спорту України цілком логічно відіграє ключову роль у популяризації серед молоді правових та законних форматів організації трудових відносин.

Політика міністерства включає також програму залучення молоді до відновлення України шляхом реалізації молодіжних обмінів «ВідНО-ВА:UA». Так, у липні-серпні 2024 р. у низці різних населених пунктів України відбулись молодіжні обміни у рамках національної програми залучення молоді до відновлення України [28]. Проекти такого роду сприяють початку громадсько-політичної кар'єри представників молоді, мотивують їх до об'єднання в рамках спільних дій та створюють можливості для знайомств та комунікації, що збільшує соціальний капітал учасників. Судячи з найновіших публікацій, Міністерство молоді та спорту України приділяє також значну увагу забезпеченню безбар'єрності для молоді. Це важливо не лише в контексті забезпечення рівних прав і можливостей, а й з метою соціалізації усіх громадян та формування толерантного ставлення до людей, незалежно від їх фізичних і психічних можливостей. Адже здійснення молодіжної політики передбачає, перш за все, рівноправність усіх її учасників, що регулюється принципами рівних прав молоді, що не допускають надання привілеїв чи встановлення обмежень за ознаками кольору шкіри, раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, рідної мови, місця народження та проживання тощо [6, с. 128].

Говорячи про роль уряду, відзначимо, що він присуджує Премії Кабінету Міністрів України за особливі досягнення молоді у розбудові України у розмірі 50 тисяч гривень. Серед напрямів, за якими присуджується премія, станом на 2023 р., були правозахисна та політична діяльність, боротьба з корупцією, розвиток місцевого самоврядування та місцевої самоорганізації насе-

лення, вирішення питань ЖКГ; національно-патріотичне виховання громадян, підготовка молоді до захисту незалежності і територіальної цілісності України, розвиток волонтерського руху, сприяння ЗСУ та іншим утвореним відповідно до закону військовим формуванням та правоохоронним органам тощо [29]. Таким чином, держава мотивує молодих громадян брати участь у політичному та громадському житті, сприяти утвердженню принципів правової держави та громадянського суспільства.

Крім того, відзначимо, що Кабінет Міністрів України щорічно розробляє проект закону про Державний бюджет України і забезпечує виконання затвердженого парламентом бюджету. Відповідно, всі видатки на молодіжну політику на державному рівні розраховуються і плануються також урядом. Таким чином, Кабінет Міністрів України відіграє ключову роль у забезпеченні публічної політичної участі молоді в сучасній Україні, при цьому відповідні повноваження не обмежуються профільним міністерством.

Ще однією важливою інституцією, яка сприяє політичній участі молоді, є створена у 2017 р. Державна установа «Всеукраїнський молодіжний центр». Він забезпечує, у тому числі, консультації експертів, молодіжні обміни, навчання, участь у різноманітних заходах, волонтерську роботу, навчальні поїздки за кордон тощо. Ключові цінності та принципи його організації полягають у наступному:

- українська національна та громадянська ідентичність;
- здатність до відновлення;
- правова відповідальність;
- партнерство та відповідальність;
- прийняття різноманіття;
- участь та культура діалогу;
- інноваційність та доказовість [30].

Всеукраїнський молодіжний центр на постійній основі співпрацює з багатьма стейкхолдерами, серед яких Верховна Рада України, Міністерство молоді та спорту України, уряд та інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, міжнародні організації, заклади вищої освіти, молодіжні працівники тощо. Так, у контексті співпраці з профільним парламентським комітетом Всеукраїнський молодіжний центр надає рекомендації щодо законодавчих ініціатив, вносячи пропозиції на засідання комітетів, інформуючи про поточний стан впровадження державної політики та розвитку молодіжної інфраструктури [30]. У контексті діяльності Всеукраїнського молодіжного центру, важливу роль відіграє програма «Молодіжний працівник», у рамках якої, серед іншого, щороку проводиться Форум молодіжних працівників та працівниць, який являє собою майдан-

чик для обміну досвідом, підтримки ефективних форм співпраці між учасниками. Також у рамках програми проводяться тренінги, спрямовані на гармонійний розвиток фахівців, що працюють з молоддю [31].

Окремим напрямом діяльності Центру є здійснення взаємодії із молодіжними центрами на місцевому та регіональному рівнях, а також молодіжними просторами. Наприклад, за програмою «Менеджмент молодіжних центрів та просторів» ця установа сприяє розвитку людського потенціалу серед представників молодіжних центрів та просторів у різних регіонах України. Окрім цього, кожен молодіжний центр та простір може звернутись до Всеукраїнського молодіжного центру із запитом про надання підтримки на проведення спеціалізованих навчань. Зокрема, у межах державного фінансування, у Всеукраїнського молодіжного центру є можливість ресурсно підтримати проведення тренінгів програми «Молодіжний працівник» на території області чи громади, у якій існує відповідний запит. Водночас, на нашу думку, доволі перспективним є розвиток новоствореної Інформаційної системи для керування діяльністю молодіжних центрів. Вона являє собою інтерактивну мапу, на якій можна побачити розташування різних молодіжних центрів, оперативно знайти контакти їх представників, а також відслідковувати анонси проведення заходів, які вносять у систему зареєстровані у ній молодіжні центри. Передбачається, що надалі функціонал системи буде розширюватись і доповнюватись, в той час як обсяг зареєстрованих у ній молодіжних центрів вже перевищив 150 одиниць [32].

Таким чином, специфіка сучасних процесів державотворення на вітчизняних теренах є передумовою виконання державою ролі координатора молодіжної політики, здійснюваної всіма її суб'єктами. Свідченням цього, на думку В. Панасюк, є «нормативне визначення державної молодіжної політики як системної діяльності держави у стосунках з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій та судовій сферах і ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах так і в інтересах України» [5]. Таким чином, у майбутньому ми маємо підстави очікувати не зменшення ролі держави у забезпеченні молодіжної політики, а радше її трансформації у контексті нових політичних, економічних та соціальних викликів.

Висновки. Отже, політична участь молоді є невід'ємною складовою демократичних трансформацій в Україні. Оскільки держава є свого роду «каркасом», навколо якого структурується

публічна політика, то роль державних інститутів у забезпеченні участі молоді в політичному житті є ключовою. Це зумовлює необхідність ґрунтовного дослідження кожного з державних інститутів у контексті забезпечення ними публічної політичної участі молоді. Так, Верховна Рада України, окрім суто законодавчої підтримки, надає можливості для особистісного розвитку молоді, шляхом запровадження та підтримки відповідних ініціатив. Кабінет Міністрів України опікується соціальною підтримкою активних молодих людей; те ж саме стосується і міністерств. Всеукраїнський молодіжний центр є прикладом державної інституції, створеної протягом останніх років спеціально для підтримки молоді.

На даний момент усі ці інституції сприяють політичній участі молоді в межах свої повноважень, але при оцінці їх ефективності слід враховувати фактор повномасштабного вторгнення російської федерації, яке, на нашу думку, «поставило на паузу» численні проекти. Можемо висловити припущення щодо того, що після завершення бойових дій участь молоді в публічній політиці стане помітнішою та ефективнішою, що буде необхідно для забезпечення повоєнної відбудови України. Відповідно, зазначені процеси цілком можуть стати предметом подальших наукових досліджень, направлених на осмислення проблемного і перспективного вимірів різних інституційних чинників політичної участі вітчизняної молоді.

Література

1. Атаманюк Р. Молодіжне безробіття: світові тенденції та вплив на економічний розвиток. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 58. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3347/3274>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2/2524-0072/2023-58-80>
2. Комаринець С., Машталір С. Основні напрями вирішення проблем молодіжної політики в Україні. *Механізм регулювання економіки*. 2023. № 1 (99). С. 105–112. DOI: <https://doi.org/10.32782/mer.2023.99.17>
3. Кербаль М. О. Зарубіжний досвід формування нормативно-правової бази щодо молодіжної політики. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. 2008. Вип. 13. С. 122–129.
4. Артеменко І. В. Взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у формуванні й реалізації молодіжної політики: дис... канд. наук з держ. управління: 25.00.01 / Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, 2017. 252 с
5. Панасюк В. М. Принципи та форми взаємодії органів влади та інститутів громадянського суспільства з реалізації державної молодіжної політики. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 61. С. 244–250.

6. Стукан Т. М. Молодіжна політика: суть, основні принципи та стан реалізації в Україні. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2020. Вип. 4. С. 125–131. DOI <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.4.15>
7. Лушагіна Т. В., Соловйова А. С. Особливості взаємодії молоді з органами державної влади та місцевого самоврядування. *Політикус*. 2021. № 2. С. 47–52. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-2.8>
8. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. Київ: Наукова думка, 1993. 325 с.
9. Гринчишин С.С. Молодіжна політика в Україні в сучасних умовах суспільного розвитку. Менеджер. *Вісник Донецького державного університету управління*. Серія «Державне управління». 2019. Т. 82. № 1. С. 143–149. DOI: 10.35340/2308-104X.2019.82-1-13
10. Овчарова В. С. Нормативно-правове регулювання соціальної роботи із залучення молоді до волонтерської діяльності в сучасних умовах. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2020. № 4 (133). С. 7–14. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-4-1>
11. Про Освітній центр. Освітній центр Верховної Ради України. URL: <https://osvita.rada.gov.ua/news/Vinform/73364.html>
12. Стажування молоді в Апараті Верховної Ради України. Управління кадрів Апарату Верховної Ради України. URL: <https://vrkadry.rada.gov.ua/news/dijalnist/stazhuvania/Molod/73244.html>
13. Конкурс на участь в програмі стажування в дослідницькій службі Верховної Ради України. Інтерньюз-Україна. URL: <https://internews.ua/vacancy/Internship-Research-Service-VRU>
14. Давид Арахамія: На долю нинішньої Верховної Ради випало багато складних випробувань, але вона демонструє вражаючу ефективність. Верховна Рада України. URL: <https://www.rada.gov.ua/print/240686.html>
15. Указ Президента України. №14/2022. Питання Ради з молодіжних питань. Президент України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/142022-41165>
16. Указ Президента України № 94/2021 «Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року». Президент України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>
17. Указ Президента України № 279/2008 «Про заходи щодо сприяння розвитку пластового (скаутського) руху в Україні». Президент України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/279/2008#Text>
18. Указ Президента України № 616/2008 «Про проведення у 2009 році в Україні Року молоді». Президент України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616/2008#Text>
19. Президент України заснував Фонд з підтримки освітніх та наукових програм для молоді. Вінницька обласна військова адміністрація. URL: <https://www.vin.gov.ua/news/528-zahalnoderzhavni-novyny/14387-prezydent-ukrainy-zasnuyav-fond-z-pidtrymky-osvitnikh-ta-naukovykh-prohram-dlia-molodi>
20. Бюджет-2019: Порошенко отримає мільярд на підтримку молоді. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/11/22/642926/>
21. В Офісі Президента України відбулася презентація проектів для розбудови молодіжної політики. Президент України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/v-ofisi-prezidenta-ukrayini-vidbulasya-prezentatsiya-proektiv-82941>
22. У яку Україну вірить наша молодь – Президент ініціює масштабний всеукраїнський флешмоб Ukraine NOW. Львівська обласна державна адміністрація. URL: <https://old.loda.gov.ua/news?id=55159>
23. «Є різниця». Зеленський пояснив рішення знизити призовний вік в Україні з 27 до 25 років. NV. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/zelenskiy-poyasniv-chomu-v-ukrajini-znizili-prizovniy-vik-do-25-rokiv-50412187.html>
24. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2004 р. № 882 «Питання стипендіального забезпечення». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/882-2004-%D0%BF%paran17#n17>
25. Бізнесважливим учасником впровадження молодіжної політики. Міністерство молоді та спорту України. URL: <https://mms.gov.ua/news/biznes-ie-vazhlyvym-uchasnykom-vprovadzhenia-molodizhnoi-polityky>
26. Розпочався проект «СТАРТУЙ: соціальне підприємство в молодіжному центрі». Міністерство молоді та спорту України. URL: <https://mms.gov.ua/news/rozpochavsia-proiekt-startui-sotsialne-pidpriemnytstvo-v-molodizhnomu-tsentrі>
27. Україна переймає литовський досвід із посилення економічної спроможності молоді. Міністерство молоді та спорту України. URL: <https://mms.gov.ua/news/ukraina-pereimatyme-lytovskiyi-dosvid-iz-posylenia-ekonomichnoi-spromozhnosti-molodi>
28. «ВідНОВА:UA»: офіційний сайт програми. URL: <https://vidnova.org.ua/#news>
29. Премії Кабінету Міністрів України за особливі досягнення молоді у розбудові України. Міністерство молоді та спорту України. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Mizhnarodna_dijalnist/Premii_garantii/premiyicompressed.pdf
30. Проект документу «Стратегічний план розвитку» Державної установи «Всеукраїнський молодіжний центр» на 2024-2030 роки. Всеукраїнський молодіжний центр. URL: https://auyc.org.ua/wp-content/uploads/2024/04/vmts_ukr.pdf
31. Молодіжний працівник. URL: <https://youth-worker.org.ua/>
32. Інформаційна система для керування діяльністю молодіжних центрів. Молодіжні центри України. URL: <https://youthcenters.mms.gov.ua/?tab=events>

Анотація

Матухно Г. Р. Державні політичні інститути як чинник сприяння публічної політичної участі молоді в сучасній Україні. – Стаття.

У статті розглядаються державні політичні інститути в контексті їх сприяння публічної політичної участі молоді в сучасній Україні. Дослідження ґрунтується на припущенні про необхідність всебічного аналізу державних інститутів як основи функціонування політичної системи. У роботі продемонстровано роль парла-

менту, уряду та інших органів влади у контексті забезпечення публічної політичної участі молоді. Окрему увагу приділено просвітницькій ролі Верховної Ради України. Підкреслено роль парламенту у створенні нормативно-правових актів, які сприяють забезпеченню політичної участі молоді. Висловлено припущення щодо успішної політичної соціалізації молодих депутатів, які обираються до складу Верховної Ради. На прикладах конкретних указів виявлено роль інституту президентства у забезпеченні молодіжної політики.

Продемонстровано роль Кабінету Міністрів України у допомозі талановитим молодим людям, а також підкреслено, що проблемами молоді опікуються декілька міністерств, серед яких Міністерство молоді та спорту України. Серед напрямів, у яких профільне міністерство реалізує молодіжну політику, варто виділити працевлаштування молоді (ця проблема є однією з найбільш актуальних як в Україні, так і за кордоном). На прикладах окремих івентів продемонстровано діяльність міністерства щодо забезпечення політичної та економічної участі молодих людей. Підкреслено роль уряду у формуванні бюджету, який, серед іншого, передбачає витрати на підтримку участі молоді в прийнятті рішень.

Досліджено роль інших державних інституцій у забезпеченні молодіжної політики, зокрема, Всеукраїнського молодіжного центру. Розглянуто особливості його співпраці з різними стейкхолдерами, до яких належать Верховна Рада України, уряд, Міністерство молоді та спорту України тощо. Виокремлено роль програми «Молодіжний працівник» у політичній соціалізації молоді.

Зроблено висновок, що окреслені політичні інститути сприяють політичній участі молоді в межах своїх повноважень, однак при оцінці їх ефективності слід враховувати чинники, які є наслідками повномасштабної війни як у політичному, так і соціальному й економічному аспектах.

Ключові слова: публічна політична участь, молодь, молодіжна політика, політична участь, публічна політика, громадянське суспільство, політичні інститути.

Summary

Matukhno H. R. State political institutions as a factor of promoting public political participation of youth in modern Ukraine. – Article.

The article examines state political institutions in the context of their promotion of public political

participation of youth in modern Ukraine. The study is based on the assumption of the need for a comprehensive study of state institutions as the basis for the functioning of the political system. The work demonstrates the role of parliament, government and other authorities in the context of ensuring public political participation of youth. Particular attention is paid to the educational role of the Verkhovna Rada of Ukraine. The role of the parliament in the creation of normative and legal acts that contribute to the political participation of young people is emphasized. Assumptions are made regarding the successful political socialization of young parliament member who are elected to the Verkhovna Rada. The role of the institution of the presidency in ensuring youth policy is revealed on the examples of specific decrees.

The role of the Cabinet of Ministers of Ukraine in helping talented young people was demonstrated, and it was also emphasized that several ministries take care of youth problems, including the Ministry of Youth and Sports of Ukraine. Among the directions in which the ministry implements youth policy, it is worth highlighting youth employment (this problem is one of the most urgent both in Ukraine and abroad). The Ministry's activities to ensure the political and economic participation of young people are demonstrated on the examples of individual events. The role of the government in the formation of the budget, which, among other things, provides for the support of youth participation in decision making is emphasized.

The role of other state institutions in ensuring youth policy, in particular, the All-Ukrainian Youth Center, was studied. It cooperates with many stakeholders, including the Verkhovna Rada of Ukraine, the Ministry of Youth and Sports of Ukraine, the government, etc. The role of the "Youth Worker" program in the political socialization of youth is highlighted.

It is concluded that the outlined political institutions promote the political participation of young people within their powers, however, when evaluating their effectiveness, factors that are the consequences of a full-scale war in both political, social and economic aspects should be taken into account.

Key words: public political participation, youth, youth policy, political participation, public policy, civil society, political institutions.